

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Förskolor område A läsåret 2024–2025

Beslutsinstans Rektor Förskola
Beslutad Välj datum
Giltig till Välj datum
Dokumentansvarig Jenny Karlsson

Innehållsförteckning

Inledning	3
Vision för förskolan	3
Samverkan med barn och vårdnadshavare	3
Planerade aktiviteter för läsåret.....	6
Del 3: fortlöpande utvärdering	8
Period 1 (v 33–43)	8
Period 2 (v 43–52)	8
Period 3 (v 2–14)	9
Period 4 (v 15–22) – slutsammanställning	9
Bilaga 1: Rutiner.....	10
Rutin för att utreda och åtgärda om barn/elev kränks av andra barn/elever	10
Rutiner för att utreda och åtgärda om barn/elev kränks av personal	11
Vad händer sen?	11
Syftet med dokumentation och rapportering	11
Bilaga 2: Begreppsdefinitioner och diskrimineringsgrunder.....	12
Kränkning	12
Diskriminering	12
Trakasserier	12

Inledning

Alla barn har rätt till en trygg och stimulerande miljö fri från kränkande behandling, diskriminering, trakasserier och sexuella trakasserier. Förskolan måste arbeta främjande och förebyggande för allas lika rättigheter och möjligheter i verksamheten. Arbetet mot kränkande behandling och diskriminering regleras i skollagen respektive diskrimineringslagen.

Vision för förskolan

”Förskolan vilar på demokratins grund” (Lpfö 18)

Värdegrunden omfattar:

- människolivets okränkbarhet
- individens frihet och integritet
- alla människors lika värde
- jämställdhet mellan könen
- solidaritet mellan människor

”Det är dessa värden som ska förmedlas och gestaltas. All personal ska också främja aktning för människans egenvärde och vår gemensamma miljö.” (Skolverket)

I förskolornas olika projekt har vi särskilt fokus på värdegrunden utifrån **lära om**, **lära för** och **lära genom** demokrati och mänskliga rättigheter. Likabehandlingsplanen ska vara synliggjord, levande och styrande i verksamheten. Värdegrundsuppdraget i förskolan är ett med själva undervisningspraktiken.

Samverkan med barn och vårdnadshavare

På vår förskola gör vi så här för att alla ska bli delaktiga och informerade om planens innehåll:

- Hela personalgruppen är delaktig i arbetet med planens.
- Förankring av planen finns på varje avdelning.
- Barn deltar genom trygghetsvandringar.
- Barn deltar utifrån ålder i intervjuer och gruppsamtal.
- Vårdnadshavare får möjlighet att delta i föräldraenkäten.

- Vårdnadshavare får möjlighet att ta del av planens innehåll under höstterminen i utvecklingssamtalen/nulägessamtalen eller föräldramöte.

Del 1: Utvärdering av föregående årsplan

Värdegrundsarbetet pågår hela tiden. Närvarande pedagoger som finns som stöd och som kan ta upp olika saker som skett, vid styrda aktiviteter och även vid aktiviteter som varit mer fria. Detta har bidragit till att förskolorna erbjudit en utbildning där barnen känner sig trygga och trivs. Även vårdnadshavarna i föräldraenkäten upplever att barnen är trygga. Arbete med normer och värden och hur vi är mot varandra är något som förskolorna arbetat med under flera år och har därmed ett väl inarbetat arbetssätt inom detta.

Under hösten har förskolorna undersökt förskolans miljö genom olika kartläggningar för att hitta och identifiera områden där barnen riskerar att utsättas för diskriminering, kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier. Områden som de olika förskolorna arbetat med är: språkinkluderande, vänskap, mångfaldsinkluderande och delaktighet, konflikthantering, åldersnormer, etnisk tillhörighet, funktionsvariation och genus.

Exempel på aktiviteter/arbetssätt:

Empati/känslor:

- Högläsning med litteratur som lyfter upp känslor, bilder av känslouttryck, filmer, boksamtal, teater och drama.
- Barnen har fått samtala om egna och andras känslor till exempel hur det känns när man inte får vara med i leken, hur personen ser ut när man är ledsen, arg, glad, rädd osv.

Vänskap/sociala samspel:

- Samtala och diskussion om vad som är en bra kompis?
- Lyssnat på digitala och analoga böcker som behandlar olikheter och vänskap samt diskussion om detta.
- Uppmuntrat barnen att leka med varandra oavsett ålder eller kön och utmanat könsstereotypa aktiviteter.
- Hjälpt barnen att inkludera de barn som har svårt med sociala lekkoder.
- Gruppstärkande lek, gemensamt uppträdande mm.

Konflikthantering:

- Uppmuntrat barnen att säga nej, stopp, förlåt och be om ursäkt till varandra.
- Pratet om att ta hänsyn till egna och andras behov oavsett kön och ålder, samt lyssna och visa respekt för varandra.

Utifrån arbetet med ovanstående utvecklingsområden ser pedagogerna en skillnad i hur barnen bemöter varandra utifrån ålder, kön och etnicitet. Pedagogerna upplever att barnen leker mer med alla och att barnens delaktighet ökat i grupperna. Detta har bidragit till att barngrupperna blivit lugnare och mer harmoniska, vilket lett till att stämningen blivit bättre i de olika barngrupperna. Barnen tar hänsyn till varandra och kan sätta ord på sina egna/kamraters känslor när någon är ledsen, arg, glad. De kan hämta hjälp från pedagog när det har hänt något med en kamrat. Barnen hälsar och välkomnar kompisar till avdelningen och vinkar av varandra när de ska gå hem.

Barnen använder ordet stopp i olika situationer och konflikter under leken har minskat. Pedagogerna upplever att barnen har god förståelse för att alla är lika värda men har olika behov. Barnen lyssnar och respekterar varandras vilja och detta har ökat känslan av Vi i stället för Jag.

Del 2: Planerade aktiviteter för läsåret

”Kartläggning

För att hitta och identifiera områden där barnen riskerar att utsättas för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier undersöker vi förskolans miljö på följande sätt.

- Enkät till vårdnadshavare
- Observationer av händelser/miljöer på förskolan
- Samtal med barnen
- Tillbudsrapporter
- Kontakt med vårdnadshavare
- Trygghetsvandringar tillsammans med barn i lokaler, på gården
- Incidentrapporter – anmälningar till rektor och huvudman om kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier
- Genomgång av rutiner och regler
- Uppmärksammande av oro – konflikter i barngruppen
- Vuxennärvaron och personalens bemötande, förhållningssätt
- Språkbruket – undersöka förekomst av kränkande jargong, mellan barn och mellan vuxna och barn

Alla kartläggningar dokumenteras.

Vi har under året identifierat områden i vår verksamhet som vi vill arbeta vidare med för att förebygga att kränkande handlingar sker. Området som vi har identifierat är ” Holistisk inkludering ”.

Holistisk är ett filosofiskt synsätt. Ett holistiskt synsätt på människan innebär att man betraktar människan som en helhet. Det inkluderar att ta hänsyn till både fysiska, mentala, emotionella och andliga aspekter för att uppnå balans och välbefinnande. Med hjälp av att titta på allt från olika beteenden såsom, hur man äter, rör sig, sover, jobbar, umgås och mår kan man hitta nyckeln till välmående. Samt ett holistiskt förhållningssätt handlar om att tillåta och ge utrymme för alla aspekter av livet, samt att vara medveten om hur allting hänger samman.

Vi har valt att likabehandlingsarbetet inom ” Holistisk inkludering ” ska utgå från tre viktiga områden såsom *emotionsförståelse*, *perspektivtagning* och *förståelse och respekt för mångfald*.

<p style="text-align: center;">Emotionsförståelse</p> <ul style="list-style-type: none"> • Att identifiera, förstå andras och egna känslor bidrar till: <ul style="list-style-type: none"> – Självreglering – Empati – Kommunikation 	<p style="text-align: center;">Perspektivtagning</p> <ul style="list-style-type: none"> • Att förstå vad andras erfarenheter, mål, tankar, preferenser, osv. bidrar till: <ul style="list-style-type: none"> – Empati – Social kompetens och samarbete 	<p style="text-align: center;">Förståelse och respekt för mångfald</p> <ul style="list-style-type: none"> • Att förstå, respektera och känna bekväm med olikheter mellan individer bidrar till: <ul style="list-style-type: none"> – Kulturell medvetenhet – Inklusiv miljö – Förberedelse för en mångfaldig värld
--	---	--

Planerade aktiviteter för läsåret

Kartläggningar på respektive förskola och identifiera ett område som de behöver arbeta med utifrån bilderna ovan.

Aktivitet 1: Inkludering

Mål: Fördjupa och säkerställa ett levande arbete med inkludering för samtliga barn som går på de kommunala förskolorna i Gnesta kommun.

Beskrivning: Genom kontinuerlig uppföljning på varje avdelning samt större avstämningsperioder så skapar vi förändring ”på riktigt”

Ansvarig: Samtliga pedagoger

Aktivitet 2:

Frustuna: Emotionsförståelse kopplat till diskrimineringsgrunden funktionsnedsättning.

Mål: Vi vill öka barns förståelse för funktionsnedsättningar, osynliga som synliga, och därav väljer vi att arbeta med att öka och skapa förståelse för andra människors olika behov.

Vi har valt att arbeta mot det som Lpfö 18 formulerat som ” *Utbildningen ska ge barnen möjlighet att utveckla sin förmåga till empati och omtanke om andra genom att uppmuntra och stärka deras medkänsla och inlevelse i andra människors situation.*”

Beskrivning: Vi kommer att prata om funktionsnedsättningar och läsa en gemensam bok på detta område. Yngre barn behöver en mer lättläst bok.

Kristallen: Emotionsförståelse. För att kunna inkludera andra behöver man kunna kommunicera, visa empati och öva upp sin självreglering/ impuls kontroll.

Mål: Förmåga att ta hänsyn till och leva sig in i andra människors situation och vilja att hjälpa andra.

Beskrivning: Faddrar. ”Fiffig kompis”. Gemensamma rörelselekar och sångsamlingar ute. Gruppstärkande aktiviteter. Använda oss av kompisböckerna med tillhörande material.

Sjöstugan: Vi har valt området emotionsförståelse.

Mål: Vi har valt område Emotionsförståelse för att vi ser att det gör skillnad när vi arbetar för att utveckla barnens förmåga att förstå sina egna och andras känslor. Vi har sett att det gör skillnad för barnens empatiska förmåga och förståelse för rätt och fel under tidigare läsår, därför ansåg vi att det var ett område som var viktigt att fortsätta arbeta med. Målet är att ge barnen ett känsloregister, ord och tecken för att kunna sätta ord på sina känslor samt identifiera kamraters känslor och på så sätt genom detta även ge dem verktyg att hantera de konflikter som uppstår till vardags i deras liv. Vårt mål är också att alla barn ska få uppleva gemenskap under sin vistelsetid på förskolan, att det är en del av något större där de själva känner att de får bidra och ta ansvar.

Beskrivning: Boksamtal med böcker som rör känslor och situationer som ligger nära till hands för barnen, prioritera att prata om och hantera om incidenter som uppstår, hjälpa till att sätta ord på känslor verbalt och med hjälp av Takk tecken. När vi tröstar, hjälpa barnen att identifiera deras känslor och ställa frågor som får dem att börja reflektera över vad de känner; frustration, ilska, sårad. I det stora hela blir det mycket uppmärksamhet, betoning, på vad som kan betraktas som negativa känslor (men är känslor negativa eller positiva om man fått verktygen att hantera dem? Känslor är känslor, att få vara arg är inget negativt om du har verktygen att kunna hantera din ilska och förmedla den på ett sunt vis). Vi kommer även att lägga vikt på vad som i samhället betraktas som positiva känslor så som glädje, lycka, eufori. Gemensamma aktiviteter, gruppstärkande lekar, ett görande tillsammans.

Tallen: Vi har valt emotionsförståelse som fokusområde och kopplar det till inkludering genom att vi på detta sätt kan ge barnen en identitet och självkänsla. De kan känna igen känslan, sortera den, benämna den, bli respekterad för den och hitta alternativ att hantera den. Genom att ge barnen en trygg grund att stå på kan vi bygga upp en förståelse kring att alla känner olika saker och har rätt att bli respekterad för sin känsla. Det lägger i sin tur grunden till att bygga vidare med fler byggstenar kopplat till diskrimineringsgrunderna. Barnen får förutsättningar att inte diskriminera andra, men också förutsättningar att uttrycka sig i relation till att själv bli diskriminerad. Genom att arbeta med känslor och barnens självkänsla kan vi alltså se progression längre fram.

Mål: Att barnen ska känna sig trygga i gruppen och känna att de tillhör en gemenskap. Att förstå sina känslor och känna att de blir respekterade för det de känner.

Beskrivning: God introduktion till förskolan med närvarande pedagoger som hjälper barnen att hantera sina känslor. Fokus på trygghet, rutiner och struktur. Trygghetsvandringar. Arbete med färgmonstret, där varje färg representerar en känsla.

Hur ska aktiviteten följas upp och utvärderas? Uppföljning fyra gånger per år. (Se del 3)

Del 3: fortlöpande utvärdering

Period 1 (v 33–43)

Uppföljning sker vecka 42 och skickas till utvecklingsledare senast 18/10.

Utvecklingsledare sammanställer till rektor senast 22/10

- Vad har vi gjort fram tills nu?
- Vilken diskrimineringsgrund har ni kopplat till?
- Vilka resultat kan vi se?
- Fortsatt arbete framöver?

Period 2 (v 43–52)

Uppföljning sker vecka 2 på planeringsdagen den 7/1 och ska vara rektor tillhanda senast 13/1.

- Vad har vi gjort fram tills nu?
- Vilken diskrimineringsgrund har ni kopplat till?
- Vilka resultat kan vi se?
- Fortsatt arbete framöver?

Period 3 (v 2–14)

Uppföljning sker vecka 14 och ska vara tillhanda rektor senast 7/4.

- Vad har vi gjort fram tills nu?
- Vilken diskrimineringsgrund har ni kopplat till?
- Vilka resultat kan vi se?
- Fortsatt arbete framöver?

Period 4 (v 15–22) – slutsammanställning

Uppföljning/utvärdering sker på studiedagen i maj och ska vara rektor tillhanda efter dagens slut.

- Vad har vi gjort fram tills nu?
- Vilken diskrimineringsgrund har ni kopplat till?
- Vilka resultat kan vi se?
- Fortsatt arbete framöver?

Bilaga 1: Rutiner

Rutin för att utreda och åtgärda om barn/elev kränks av andra barn/elever

I Gnesta kommun används ett digitalt verktyg, Kränkande Behandling Incident (även kallad Drafit), där dokumentation av kränkningar görs. All personal som får kännedom om att en kränkning inträffar har ansvar för att dokumentera detta i systemet.

När en kränkning sker ska den vuxne direkt markera att handlingen inte är acceptabel. När man får reda på att en kränkning har skett (upplysning i efterhand) får uppgiften inte ifrågasättas. Den som upplever sig kränkt har tolkningsföreträde. I de fall personal observerar en händelse som uppfattas som kränkande men barnet/eleven inte upplever sig ha blivit kränkt ska vi ändå dokumentera händelsen. Utredning ska följaktligen alltid ske och göras omgående.

Utredningens genomförande

- Ta reda på fakta om situationen.
- Gör en bedömning om det är en kränkning utifrån någon av diskrimineringsgrunderna (trakasserier) eller om det är en annan kränkning.
- Rektor och huvudman informeras automatiskt när anmälan registreras i systemet. Vid mer akuta situationer kan kontakt tas med rektor på annat sätt, men det är nödvändigt att en anmälan även görs i systemet.
- Ha samtal med berörda barn/elever, en i taget. Var noga med att se till att samtalet inte upplevs som kränkande. En annan vuxen kan sitta med om det känns bättre för den som samtalet berör.
- Kontakta och informera vårdnadshavare. Resonera om hur de ska delta i den fortsatta processen.
- Besluta hur utredningen ska fortsätta. Är händelsen redan utredd? Behövs fler samtal efter mötet? Dokumentera all utredning i systemet.
- Besluta vilka åtgärder som behöver vidtas. Behövs någon större åtgärd, till exempel i klass eller i grupp? Behövs något göras för att liknande situationer inte ska uppstå igen? Dokumentera detta i systemet.
- Bestäm datum för uppföljning av åtgärder. Den som gör utredningen ansvarar för att uppföljning sker och dokumenteras i systemet.
- Bedömning görs om rektor ska kalla till elevhälsoteam (EHT).
- Bedömning i varje enskilt fall om anmälan ska göras till polis och/eller sociala myndigheter. Om kränkningen bedöms vara trakasserier och vi inte gör en polisanmälan så behöver det finnas dokumenterat varför vi har gjort detta ställningstagande.

Rutiner för att utreda och åtgärda om barn/elev kränks av personal

Rutiner enligt ovan men rektor är ansvarig för hela utredningen. Är rektorn den som har kränkt görs utredningen av förvaltningschef. Utöver ovanstående punkter ska tillbudsrapport skrivas och i allvarliga fall anmälas till Arbetsmiljöverket. Ansvarig för att rapportera till Arbetsmiljöverket är rektor.

Vad händer sen?

Så fort en anmälan är gjort i systemet får rektor och huvudman tillgång att läsa den, lämna kommentarer samt följa utredning och åtgärder.

Syftet med dokumentation och rapportering

De samlade kränkningsrapporterna ger verksamheten indikatorer på hur vi ska rikta vårt arbete i respektive verksamhet. Skolan måste omedelbart skydda och åtgärda situationen för den som har blivit utsatt samt vidta åtgärder för att inte samma situation kan uppstå på nytt. Det är också en rättssäkerhetsfråga, hur skolan har agerat kan bli föremål för utredning hos Barn- och elevombudet eller Diskrimineringsombudsmannen. Verksamheten och huvudmannen har då bevisbördan och behöver kunna visa på hur man hanterat situationen.

Förutom detta måste skolan även förhålla sig till om en eller en grupp elever vid upprepade tillfällen utsätter andra för kränkningar. Dessa elever kan vara i behov av särskilt stöd, enligt skollagen 3 kap. 7 §. Enligt Skolverket kan detta behov innebära exempelvis psykosocial problematik, psykisk ohälsa, svårigheter i det sociala samspelet samt upprepade eller långvarig frånvaro. Framkommer det av utredning att behov av särskilt stöd föreligger, det vill säga att extra anpassningar inte är tillräckligt, ska även åtgärdsprogram upprättas gällande dessa elever. Handlar det om en grupp elever måste skolpersonal upprätta en handlingsplan för hur man ska bemöta gruppen i skolan och/eller gruppbildningar som förebyggande.

Bilaga 2: Begreppsdefinitioner och diskrimineringsgrunder

Kränkning

En kränkning är en medveten eller omedveten handling som syftar till att förminska eller sära en person eller grupp. Utöver händelsen i sig krävs det även att man granskar sammanhanget och den miljö där kränkningen sker ur ett normkritiskt perspektiv.

Kränkningar kan äga rum vid enstaka tillfällen eller vara systematiska och återkommande. Om det sker upprepat brukar det även kallas mobbning. Exempel på kränkningar är att slå någon, att säga eller skriva något elakt om en person, utfrysning, skvaller, rykten eller förtal, hot eller att förstöra någons saker.

Diskriminering

Diskriminering är när en individ eller grupp kränks, behandlas sämre eller får sämre möjligheter på grund av någon av diskrimineringsgrunderna. Diskriminering kan enligt diskrimineringslagen endast utföras av organisationer såsom en arbetsgivare, en skola och så vidare. Barn och elever kan alltså inte diskriminera varandra enligt skollagen. Om en elev kränkt någon annan utifrån diskrimineringsgrunderna kallas detta i stället för trakasserier. Diskrimineringsgrunderna är kön, etnisk bakgrund, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck, ålder och funktionsnedsättning.

Exempel på diskriminering är att vanemässigt behandla pojkar och flickor olika, inte respektera en elev för dess könsidentitet, inte ge stöd till barn och elever med dyslexi utifrån deras behov eller att lyfta fram en viss etnisk grupp ur ett ofördelaktigt och normativt perspektiv.

Trakasserier

Trakasserier kallas nedvärderande uttalanden, handlingar eller kommentarer som kan härledas till någon av diskrimineringsgrunderna. Exempel på trakasserier är att fälla oönskade eller nedsättande kommentarer mot något, med grund i någon av de sju diskrimineringsgrunderna, eller närmanden eller kommentarer av sexuell karaktär, vilket kallas sexuella trakasserier.